

การปกครอง

การศึกษาเรื่องการปกครองของชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านเกริงกะเวีย ผู้ศึกษาจะแยกกล่าวเป็นส่วนใหญ่ ๆ 2 ส่วน คือ ในส่วนแรก จะกล่าวถึงการปกครองตามระเบียบราชการ และ การปกครองตามแบบจารีตประเพณี ส่วนที่สอง จะเป็นการวิเคราะห์และประเมินผลการปรับตัวในด้าน การปกครอง

การปกครองตามระเบียบราชการ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยราชการต่าง ๆ ที่มีระดับต่ำกว่าจังหวัด คือ อำเภอ ตำบล และ หมู่บ้าน การปกครองในแต่ละระดับต่างก็มีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของคน การปฏิบัติงาน หรือ คำเนินงานของหน่วยย่อยเหล่านี้จะต้องดำเนินงานไปตามนโยบายและคำสั่งจากระดับที่สูงกว่า กล่าวคือ การปกครองในระดับอำเภอ จะมีนายอำเภอเป็นหัวหน้าทำการปกครองดูแลอำเภอที่อยู่ในความรับผิดชอบของคนซึ่งประกอบไปด้วยตำบลต่าง ๆ ที่มีกำนันเป็นผู้ปกครองดูแลตำบลซึ่งประกอบไปด้วยหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองดูแลลูกบ้านของคน ลดหลั่นลงมาตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

การจัดการปกครองตามระเบียบราชการในหมู่บ้านเกริงกะเวีย เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นจากภายนอก คือรัฐบาลไทย หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านหนึ่งใน 5 หมู่บ้าน หรือ เรียกว่า หมู่ที่ 2 ของตำบลชะแล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองย่อยของอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลชะแลอยู่ภายใต้การปกครองของกำนันชะแลซึ่งเป็นผู้มีเชื้อสายกะเหรี่ยงแท้ ชื่อกำนันชัชวาลย์ เกรียงแสนภู อายุประมาณ 30 กว่าปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่ 4 จากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์หมมหวน จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา บิคาของกำนันชัชวาลย์ เคยเป็นกำนันเช่นกันก่อนที่จะถึงแก่กรรม กำนันชัชวาลย์พักอยู่ที่หมู่ 1

ผู้ใหญ่บ้านเกริงกะเวีย หรือ หมู่ 2 ชื่อ นายศรีวงศ์ ชันธมา อายุ 43 ปี จบการศึกษาชั้น ประถมปีที่ 4 เป็นผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้าน และ ได้รับการ แต่งตั้งจากทางราชการ เมื่อ พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบัน ผู้ใหญ่ศรีวงศ์ หรือ ที่ชาวบ้าน บ้านเรียกกันว่า ผู้ใหญ่ ได้รับเลือกตั้งติดต่อกัน 2 สมัยแล้ว บิดาเป็นคนไทย และ มารดา เป็นคนกะเหรี่ยง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 ของหมู่บ้านเกริงกะเวีย ผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นาย จำรัส อุบล คำรงค์ตำแหน่งตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - 2519 ก่อนที่หมู่บ้านจะมีผู้ใหญ่บ้านของ ตนเอง หมู่บ้านเกริงกะเวียอยู่ใต้การปกครองของผู้ใหญ่บ้านที่ บ้านคลิตี้ เพราะบ้านเรือน ประชาชนในพื้นที่ในสมัยก่อนนั้น มีไม้ก่หลังคาเรือน

การปกครองภายในหมู่บ้านเกริงกะเวีย

การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นการลงมติของชาวบ้านทั้งหมู่บ้านที่มาลงคะแนนเลือก ผู้ปกครองหมู่บ้านของตน วันที่ 5 ของทุกเดือนชาวบ้านเกริงกะเวียจะไปประชุมพร้อมกันที่ ศาลาเอนกประสงค์ ซึ่งสร้างโดยเงินงบประมาณ โครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) และสร้างเสร็จ พ.ศ. 2527 เป็นเงิน 161,251 บาท สมัยก่อนที่ยังไม่มีศาลานี้ ก็ประชุม กันที่บ้านผู้ใหญ่ และ ทุกเช้าของวันที่ 5 เพื่อกันลิ้ม ผู้ใหญ่จะตีเกราะเป็นสัญญาณให้ทราบว่ วันนั้นมีการประชุมประจำเดือน

การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านมีหลักคือ ประชาชนในหมู่บ้านจะเป็นผู้เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการในเรื่องนี้ คือ นายอำเภอหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน หมู่อื่นอีกอย่างน้อย 1 คน การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านตั้งประกาศให้รู้กันในหมู่บ้านล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน ผู้สมัครแข่งขันเป็นผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นหญิง หรือ ชายก็ได้ สัญชาติไทย อายุอย่าง ต่ำ 25 ปีและ ไม่เกิน 60 ปี มีบ้านเรือนอยู่ในสำมะโนครัวของหมู่บ้าน ไม่เป็นคนพิการ หรือ เสื่อมเสียชื่อเสียง และ มีความรู้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาตอนต้น ผู้ใหญ่บ้านจะอยู่ใน ตำแหน่ง 5 ปี เว้นเสียแต่ ตาย ลาออก หรือ หมู่บ้านถูกยุบ นอกจากนั้น อาจจะถูกพ้นจาก ตำแหน่ง หากไม่อยู่ในหมู่บ้านของตนเกิน 3 เดือน หรือเมื่อประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งผู้ใหญ่ บ้านจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ร้องขอ หรือ ผู้ว่าราชการมามีคำสั่งให้ออกจากตำแหน่งเมื่อ เห็นว่ามีความประพฤติบกพร่อง เสียหาย หรือไม่มีความสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งใดต่อไป

หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับมอบหมายของทางราชการ คือ เป็นผู้คอยปกครอง ดูแล รักษาความสงบสุขของหมู่บ้าน ระวังข้อพิพาทของคนในหมู่บ้าน รับแขกที่มาเยี่ยมเยียน หมู่บ้าน เป็นตัวแทนของลูกบ้านในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล คอยเป็นหูเป็นตาดูแลสอดส่องบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามาในหมู่บ้าน ทำการจบบันทึกและรายงานเกี่ยวกับจำนวนประชากร ในหมู่บ้าน จำนวนคนเกิด คนตาย จำนวนเด็กที่เข้ารับการศึกษา จำนวนผู้อพยพย้ายถิ่น เข้าและออกจากหมู่บ้าน นอกจากนี้ ผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านยังจะต้องไปประชุมที่ อำเภอทุก ๆ เดือน เพื่อรับทราบข่าวสาร และ คำสั่งจากอำเภอมาปฏิบัติซึ่งที่หมู่บ้านเกริง- กะเวีย ผู้ใหญ่บ้านจะนำข่าวสารมาแจ้งทุกวันที่ 5 ดังที่กล่าวมาแล้ว สำหรับเงินค่าตอบแทน ผู้ใหญ่บ้านได้รับเดือนละ 245 บาท ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้รับเดือนละ 85 บาท ส่วน กรรมการหมู่บ้านไม่ได้รับเงินตอบแทน

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน มีอยู่ 2 ประเภทคือ

- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ให้มีได้หมู่บ้านละ 2 คน แต่ถ้าจำเป็น ก็เพิ่มได้ โดยต้องขออนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย ที่หมู่บ้านเกริงกะเวียมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครองจำนวน 4 คน เป็นชาวกะเหรี่ยง 2 คน และ คนไทย 2 คนซึ่งอพยพจากถิ่นอื่น เข้ามาอยู่ใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2526

- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ทำหน้าที่ช่วยทางด้านการป้องกัน และปราบปราม รักษาความสงบภายในหมู่บ้าน มีจำนวน 1 คน เป็นคนไทย

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะได้รับการเลือกจากผู้ใหญ่บ้านและกำนัน แล้วแจ้งไปยังอำเภอเพื่อออกหนังสือแต่งตั้งเป็นหลักฐานทางราชการ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทั้ง 2 ประเภท อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี แต่อาจพ้นจากตำแหน่งได้เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

กรรมการหมู่บ้าน คือ กลุ่มบุคคลในหมู่บ้านที่ทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ และคำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน (ประธาน) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทั้ง 2 ฝ่าย และ ผู้มีคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คนซึ่งประชาชนในหมู่บ้านเลือกตั้งขึ้น ผู้ใหญ่บ้านอาจจะเรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นครั้งคราว หรือเมื่อเห็นสมควร หรือ เมื่อมีกรรมการไม่น้อย

กว่าครึ่งหนึ่งขอให้มีการประชุมเพื่อตกลงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

หมู่บ้านเกริงกะเวีย ปกครองโดยถือหลักพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาจนถึง พ.ศ. 2524 ทางราชการได้มีคำสั่งให้จัดตั้งเป็น หมู่บ้านอาสาพัฒนา และป้องกันตนเอง (หมู่บ้าน อพป.) ตามระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2519

ความเป็นมาของ โครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง(อพป.)³² ในสมัยนายสัญญา ธรรมศักดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีได้เสนอร่างพ.ร.บ. หมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518 ต่อสภาและสภารับหลักการ มีการประกาศใช้เป็น พ.ร.บ. หมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518 แต่น่าเสียดายว่า จังหวัดต่าง ๆ ยังไม่พร้อมที่จะจัดตั้งหมู่บ้านตาม พ.ร.บ. นี้ ทางกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน(กอ.รมน.) จึงได้เสนอโครงการขึ้นใหม่ เรียกว่า โครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เป็นโครงการของชาติ มีความเร่งด่วนสูงต่อรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์คือ ผูกอบรมราษฎรฝ่ายเราที่อาศัยอยู่ในเขตแทรกซึมของผูกรายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) ให้มีความรู้ความชำนาญ รู้จักวิธีปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีความก้าวหน้าสูงขึ้นเท่ากับค่าครองชีพ และ สร้างความปลอดภัยถาวรขึ้นในหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อให้ราษฎรมีขีดความสามารถรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านได้ด้วยตนเอง ทั้งสามารถให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการ โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2517 และทาง กอ.รมน. ลงมติอนุมัติหลักการให้จัดตั้ง ศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกัน (สอพป.) ขึ้นเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจภายใน กอ.รมน. เป็น สอพป. แห่งชาติ และ สอพป. ในระดับรองลงไป เพื่อเป็นหน่วยประสานงานของโครงการ อพป. กับโครงการย่อยอื่น ๆ เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2518 และ กอ.รมน. ได้จัดตั้งให้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องโครงการ อพป. ในอันที่จะเตรียมเจ้าหน้าที่ที่จะออกไปจัดตั้งระบบบริหารหมู่บ้าน ขยายการจัดตั้งและฝึกระบบบริหาร

³² โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.). คู่มือชาวบ้านอพป.
(ประจวบคีรีขันธ์:โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2520) 2 : 18 - 32

คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน และคณะกรรมการต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามโครงการ อพป. ทั้งนี้ โดยอาศัย พ.ร.บ.หมู่บ้านอาสาพัฒนา พ.ศ. 2518 เป็นพื้นฐาน กอ.รมน. และกองทัพภาค รวมทั้งจังหวัดได้ดำเนินการฝึกอบรมประชาชนให้ป้องกัน และรักษาความสงบในหมู่บ้านของตนเองไปแล้วในปี พ.ศ. 2518 และ 2519 ประมาณ 1,000 หมู่บ้าน และจะดำเนินการต่อไปจนครบ 4,000 หมู่บ้าน ใน 35 จังหวัด โดยอาจจะใช้เวลาต่อเนื่อง 3 - 5 ปี และ ขอให้กระทรวงมหาดไทยร่วมดำเนินการในเรื่องนี้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2519 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 เพื่อดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองต่อไป

หมู่บ้านอพป. เป็นหมู่บ้านที่ถือเอาหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 เป็นหลัก ส่วนการกำหนดให้หมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือตั้งแต่ 2 หมู่บ้านขึ้นไปเป็นหมู่บ้าน อพป. กระทรวงมหาดไทยจะประกาศเป็นคราว ๆ ไปตามความเหมาะสมแห่งสภาพท้องที่ การยุบเลิกกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย การบริหารงานต่างๆ ของหมู่บ้าน ทำในรูปของคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน และคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน มี 2 ประเภท ได้แก่

1. กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน เฉพาะผู้ที่มิภูมิลำเนาอยู่ในเขตหมู่บ้านของกำนันซึ่งเป็นประธานกรรมการกลางหมู่บ้านเท่านั้น) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เมื่อบุคคลใดดำรงตำแหน่งดังกล่าว และหมู่บ้านถูกกำหนดเป็นหมู่บ้าน อพป. บุคคลนั้นจะเป็นกรรมการทันที

2. กรรมการโดยการเลือกตั้ง ได้แก่ ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิ หมู่บ้านละอย่างน้อย 5 คนและอย่างมาก 7 คน ตามที่นายอำเภอกำหนดตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเป็นผู้เลือกตั้ง วิธีการเลือกตั้งทำเช่นเดียวกับการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี เว้นแต่ ตาย ลาออก ซากคุณสมบัติไม่เข้าร่วมประชุม 3 ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร และนายอำเภอให้ออก หรือ คณะกรรมการกลางหมู่บ้านมีมติให้พ้นตำแหน่ง

คณะกรรมการกลางหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง ให้คณะกรรมการกลางหมู่บ้านเลือก รองประธาน 1 คน และ เลขานุการ 1 คน จากกรรมการกลางหมู่บ้าน มีที่ปรึกษาอย่างน้อย 1 คนซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากราชการ

ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับหมู่บ้าน ซึ่งที่หมู่บ้านเกริงกะเวียได้แก่ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเกริงกะเวีย หน้าที่ของคณะกรรมการกลาง คือ บริหารงานตามที่ได้รับมอบหมายจากสภาตำบล นายอำเภอ หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัด วางนโยบายปกครองหมู่บ้าน วางแผน และ โครงการพัฒนาหมู่บ้านตามความต้องการของราษฎรในหมู่บ้านนั้น ร่วมมือ ประสานงาน แก้ไข ปัญหาและข้อขัดข้องในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น

นอกจากจะมีคณะกรรมการกลางหมู่บ้านแล้ว โดยปกติควรมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อีก 7 ชุด คือ

1. คณะกรรมการพัฒนา
2. คณะกรรมการปกครอง
3. คณะกรรมการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
4. คณะกรรมการการคลัง
5. คณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรม
6. คณะกรรมการสวัสดิการและสังคม
7. คณะกรรมการสาธารณสุข

คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ มีหน้าที่ตามที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ให้กรรมการกลางหมู่บ้าน แบ่งหน้าที่กันเป็นประธานกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ประจำหมู่บ้าน และให้ประธานฝ่ายต่าง ๆ คัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด และ มีความรู้หรือสนใจในแขนงงานนั้น ๆ อย่างน้อย 3 คน เข้าร่วมบริหารงาน

ปกติแล้ว ประธานคณะกรรมการฝ่ายปกครอง และ ประธานคณะกรรมการฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ให้เลือกจากผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และ ฝ่ายรักษาความสงบ ยกเว้น ที่ประชุมจะมีมติอย่างอื่น

เมื่อหมู่บ้านเกริงกะเวีย ได้รับการจัดตั้งให้เป็นหมู่บ้าน อปป. ในพ.ศ. 2524 ทางราชการได้จัดวิทยากรมาให้การอบรมชาวบ้าน เพื่อให้เข้าใจโครงการ อปป. โดยทำการอบรมที่โรงเรียนบ้านเกริงกะเวีย เป็นเวลา 7 วัน ชาวบ้านเข้ารับการอบรม 63 คน มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลาง และคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2519 สำหรับคณะกรรมการต่าง ๆ 7 ฝ่าย ประธานของแต่ละฝ่ายซึ่งมีอยู่ 7 คน จำนวน 4 คนเป็นชาวกะเหรี่ยง (และ 1 คนมีบิดาเป็นคนไทย มารดาเป็น

ละเหวี่ยง) อีก 3 คนเป็นคนไทยแต่แต่งงานกับผู้หญิงกะเหรี่ยง ที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและฝ่ายป้องกันรักษาความสงบ มีได้เป็นประธานคณะกรรมการฝ่ายปกครอง และ ฝ่ายป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อย เพราะมีการเลือกลูกบ้านขึ้นมาแทนที่ 2 ตำแหน่ง

ประธานหมู่บ้านคือ ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อไปประชุมรับทราบนโยบายและข่าวสารที่อำเภอจะมาแจ้งให้ลูกบ้านทราบทุกวันที่ 5 หรือ ถ้ามีโครงการที่จะให้ลูกบ้านทำ ผู้ใหญ่บ้านจะเรียกคณะกรรมการต่าง ๆ มาประชุมที่บ้านผู้ใหญ่ก่อน เมื่อปรึกษาคณะกรรมการกลางและมีมติเช่นใดก็จะแจ้งให้ชาวบ้านทราบ หรือในบางเรื่องกรรมการต้องการความคิดเห็นของชาวบ้าน ก็ให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็น และลงมติอีกเพราะคณะกรรมการหมู่บ้านถือเสียงข้างมากเป็นสำคัญ

การจัดการอบรมชาวบ้านของหมู่บ้านเกริงกะเวียที่ผ่านมามี 3 ครั้ง ครั้งแรกคือ การอบรมเพื่อจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน อพป. เมื่อ พ.ศ. 2524 โดยวิทยากรจากอำเภอ ครั้งที่ 2 อบรม ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) เมื่อพ.ศ. 2526 จัดโดยอำเภอ ใช้วิทยากรจากศูนย์ปฏิบัติการพิเศษที่ 12 (ศปส. 12) ผลึก 2 และ ครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2527 โดยตำรวจตระเวนชายแดน มว. 732 เรียกว่า อบรมผู้นำธรรมชาติ ชาวบ้านเข้าอบรมทั้งชายและ หญิง 56 คน การอบรมคราวนี้ ได้รับการแนะนำให้จัดตั้งธนาคารข้าวซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นของธนาคารข้าวในหมู่บ้านเกริงกะเวีย การอบรมทั้ง 3 ครั้งได้จัดให้มีขึ้นที่โรงเรียนบ้านเกริงกะเวีย

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดสรรเงินงบประมาณ กสช. ในปี พ.ศ. 2526 ได้สร้างบ่อน้ำไว้ใช้เมื่อถึงฤดูแล้ง สำหรับหมู่บ้านตอนล่าง ในปี พ.ศ. 2527 ได้สร้างศาลาเอนกประสงค์ไว้สำหรับประชุม ทำบุญ หรือ เพื่อกิจกรรมอื่น ๆ ในศาลามีพระพุทธรูปหล่อ 1 องค์ กระจ่างรูป เชิงเทียน ตู้เหล็กเก็บเอกสารต่าง ๆ และมีเก้าอี้ 40 ตัว ขณะนี้ มีงานพัฒนาหมู่บ้านที่คณะกรรมการกำลังปรึกษากัน คือ เรื่องนำน้ำเข้าหมู่บ้าน คณะกรรมการต้องการจะนำน้ำมาให้ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านได้ใช้ โดยค่อท่อจากแหล่งน้ำบนภูเขาที่อยู่ใกล้ ๆ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นต้นกำเนิดลำห้วย

และมีน้ำไหลตลอดปี เพื่อชาวบ้านจะได้ใช้น้ำ โดยไม่ต้องไปถึงลำห้วยลำธาร

ส่วนโครงการอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลางได้คิดขึ้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้
เดือดร้อน และ พัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่

1. ธนาคารข้าว ซึ่งชาวบ้านจะเป็นสมาชิกได้ ต้องนำข้าวเปลือกมา
เข้าร่วมบ้านละ 5 ถัง ถ้านำไปใช้จะต้องส่งคืนพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 20 เมื่อสิ้นฤดู
เก็บเกี่ยวหน้า หากไม่สามารถใช้คืนได้หมกให้พบไว้จ่ายในปีต่อไป

2. กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน จะเก็บเงินทุกครั้งที่มีประชุมประจำเดือนบ้าน
ละ 1 บาท เงินจำนวนนี้ถูกนำไปใช้ไม่ได้ เพราะเก็บไว้เพื่อทำประโยชน์ในหมู่บ้าน

3. เงินฌาปนกิจศพ เมื่อมีคนในหมู่บ้านตาย กรรมการจะช่วยกันรวบรวม
เงินจากแต่ละบ้าน เก็บบ้านละ 20 บาทแลวนำไปมอบแก่ครอบครัวผู้ตายเพื่อเป็นการ
ร่วมกันทำบุญและช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการทำศพ

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเงิน อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการฝ่ายการ
คลัง และ ขณะนี้ กำลังคิดก่อตั้งกองทุนสวัสดิการหมู่บ้าน ซึ่งเป็นโครงการใหญ่เมื่อลูกบ้าน
ครอบครัวใดเกิดการชั้ตเงิน และมีความเดือดร้อนในเรื่องที่เกี่ยวกับการเงิน

การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ส่วนใหญ่เมื่อคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน ขอร้อง
ให้ร่วมพัฒนาโรงเรียน สำนักสงฆ์ หรือ สถานีอนามัย ชาวบ้านจะมาช่วยทั้งกะเหรี่ยงและไทย
ในการประชุมประจำเดือนของชาวบ้าน ได้กำหนดข้อตกลงไว้ 1 ข้อ คือ ถ้าบ้านใดไม่มา
ประชุมจะต้องเสียค่าปรับบ้านละ 40 บาท เป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านมาประชุมทุกบ้าน เพื่อ
รับรู้เรื่องต่างๆ ที่ผู้ใหญ่บ้าน และ คณะกรรมการจะได้แถลงให้ทราบ รวมทั้งรับของที่ทาง
ราชการได้รับบริจาคมาแจกแก่ชาวบ้าน เช่น เสื้อผ้า เป็นต้น เมื่อได้ถามชาวกะเหรี่ยงว่า
เข้าร่วมประชุมทุกครั้งหรือไม่ ส่วนใหญ่ ตอบว่า ไปทุกครั้งไม่เคยขาด คิดเป็นร้อยละ
80.00 แต่ก็มีหัวหน้าครอบครัวบางคนบอกว่า ไม่ไปทุกครั้งแต่มีคนในบ้านไปประชุมแทน คิด
เป็นร้อยละ 14.28 ส่วนผู้ที่ไม่เคยไปและไม่มีคนไปแทน กับผู้ที่ไม่ตอบคำถาม จำนวนเท่า
กัน คือ ร้อยละ 2.86 เมื่อถามถึงความคิดเห็น เกี่ยวกับการที่ต้องเสียค่าปรับในการขาด
ประชุมโดยไม่แจ้งสาเหตุใด ๆ รวมทั้งไม่มีตัวแทนมาประชุม ชาวกะเหรี่ยงร้อยละ 82.85

ตอบว่า สมควรปรับ ร้อยละ 11.43 ตอบว่า ไม่สมควร ซึ่งเขาให้เหตุผลว่า ปรับไม่ยุติธรรม บางบ้านถูกปรับ บางบ้านก็ไม่ถูกปรับ ชาวกะเหรี่ยงที่ไม่ให้คำตอบ และไม่มีความเห็นในเรื่องนี้ มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.86 ผู้ศึกษา สืบถามจากคณะกรรมการฝ่ายการคลัง เรื่องความร่วมมือในการเก็บเงิน หรือ เรี่ยไรจากชาวบ้านเพื่อนำมาใช้ในเรื่องต่าง ๆ ใ้รับคำตอบว่า ถ้าหากลูกบ้านครอบครัวใดไม่ให้ความร่วมมือเกิน 3 ครั้ง เขาก็ไม่ยุ่งเกี่ยวและไม่เรี่ยไรอีก เมื่อถามว่า มีชาวกะเหรี่ยงไม่ให้ความร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ ที่ทางคณะกรรมการขอให้ช่วยบ้างหรือไม่ เขากล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงทุกคนง่าย ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ผู้ศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกับชาวบ้าน สังเกตว่า ชาวบ้านเกริงกะเวียให้ความร่วมมือ มาประชุมร่วมกันโดยพร้อมเพรียง โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยงแต่ส่วนใหญ่ผู้หญิง มาประชุมบ่อยกว่าผู้ชาย จนผู้ใหญ่บ้านต้องบอกให้พ่อบ้านมาประชุมบ้าง (พ่อบ้านไปทำงานในไร่) เพราะผู้หญิงกะเหรี่ยงบางคนฟังภาษาไทยไม่ค่อยเข้าใจ หรือ บางคนก็ไม่รู้เรื่องเลย และถ้าหากมีบางเรื่องที่ต้องการแจ้งให้ชาวกะเหรี่ยงทราบแบบเฉพาะเจาะจง ผู้ใหญ่บ้านจะพูดภาษากะเหรี่ยงกับลูกบ้านที่เป็นกะเหรี่ยง

ข้อพิพาทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

เมื่อเกิดกรณีพิพาท หรือ มีเรื่องต่าง ๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เรื่องมักจะยุติอยู่ที่ผู้ใหญ่บ้าน หรือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เท่าที่ผ่านมายังไม่เคยมีเรื่องร้ายแรงใด ๆ หรือ เรื่องฆาตกรรมเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกริงกะเวียเลย ไม่ค่อยมีการลักขโมยที่ร้ายแรงมีแต่การลักเล็กขโมยน้อย เช่น ลักขโมยไก่ ขโมยพืชไร่ เช่น กล้าย อ้อย เป็นต้น

ครูใหญ่โรงเรียนบ้านเกริงกะเวีย เล่าว่า เมื่อประมาณ 10 ปีก่อนนี้ ชาวบ้านคือชาวกะเหรี่ยงมีความรู้สึกว่าครูใหญ่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างของเขา เช่น ถ้าเกิดมีของหายก็มาบอก ทะเลาะกันก็มาให้ครูตัดสิน มีการเกิดการตายก็มาบอกครู มีคนเจ็บป่วยขึ้นมาก็มาหาครู แต่ขณะนี้เมื่อชาวบ้านเข้าใจระบบการปกครอง มีความรู้มากขึ้นเขาก็ไปหาผู้ใหญ่บ้านเพื่อบอกสิ่งที่ตนเดือดร้อนแทน

ชาวบ้านเล่าให้ฟังว่า พ.ศ. 2526 เจ้าหน้าที่ตำรวจเคยขึ้นมาที่เกริงกะเวีย

เพื่อนบ้านของชาวบ้าน ทั้งชาวกะเหรี่ยงและไทย ชื่อหมียาเสฟติด เพราะยังมีชาว
กะเหรี่ยงสูบน้อย แต่ตำรวจก็ต้องปล่อยเพราะไม่มีหลักฐาน ผู้ศึกษาเคยได้ยินเท่านั้น แต่
ไม่เคยเห็นเวลาเขาสูบหรือฉีกยาเสฟติด

เมื่อปลายปี พ.ศ. 2527 มีคนไปแจ้งผู้ใหญ่บ้านว่า มีชาวกะเหรี่ยงขึ้นไปตัดหวาย
ในป่า ผู้ใหญ่บ้านจึงไปบอกเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพื่อมาดำเนินการจับกุม เนื่องจากหมู่บ้านเกริง-
กะเวียอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติถือเป็นการผิดกฎหมาย

และเมื่อต้นปี พ.ศ. 2528 เจ้าหน้าที่ตำรวจและสรรพสามิตไคซันมาจับสุรา
เถื่อนที่บ้านคนไทย ต้องติดคุกเพราะไม่มีเงินเสียค่าปรับ และ เข้าคนอาวุธในบ้านชาวบ้าน
แต่ไม่พบอาวุธผิดกฎหมาย สำหรับสุราเถื่อนของชาวกะเหรี่ยงก็มีบ้าง แต่เพื่อไว้บริโภคเท่า
นั้น เขาทำเป็นจำนวนไม่มากและเก็บซ่อนไว้อย่างดี และจะนำมาดื่มเมื่อรวมวงกับผู้ที่เขาไว้
วางใจ เขาจะทำสุราเถื่อนหลังถูกเก็บเกี่ยวเพราะจะได้ขายเหี่ยวใหม่ ๆ มากขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยงและเจ้าหน้าที่รัฐบาลในด้านการปกครอง

ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยง และ เจ้าหน้าที่รัฐบาล เท่าที่ผู้ศึกษา
สังเกตพบ ว่า ยังมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก การติดต่อสัมพันธ์มีลักษณะเป็นครั้งคราว และ
เป็นการติดต่อแบบทางเดียว (one way communication) คือ เจ้าหน้าที่รัฐบาลซึ่ง
อยู่เบื้องบนออกคำสั่งผ่านลงมาทางผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมาออกกับลูกบ้าน ให้ปฏิบัติ
หรือ งดเว้นการปฏิบัติใด ๆ ความที่ทางราชการสั่งลงมา ส่วนปริมาณความต้องการที่ชาวบ้าน
เรียกร้องขึ้นไปยังเจ้าหน้าที่ราชการนั้นมีน้อยมาก หรือ แทบจะไม่มีเลย เช่น โครงการ
กสช. ปี 2526 งานสร้างบ่อน้ำ ก็เป็นการเสนอแนะของพัฒนากรอำเภอ เป็นต้น

ผู้ศึกษาเคยถามชาวกะเหรี่ยงว่า เคยพบ พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือไม่
ในลักษณะที่ไม่ใช่ไปติดต่อราชการ หรือ เป็นทางการ ได้คำตอบคือ ร้อยละ 57.14 ไม่เคย
ได้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเลย ร้อยละ 42.86 ตอบว่า เคยพูดคุย ซึ่งในจำนวนนี้แยกได้
คือ เคยพูดคุยกับปลัดอำเภอ ร้อยละ 27.59 เกษตรอำเภอ ร้อยละ 17.24 เจ้าหน้าที่-

สำรวจ ร้อยละ 17.24 เจ้าหน้าที่อนามัย ร้อยละ 13.79 พัฒนาการอำเภอ ร้อยละ 13.79 เจ้าหน้าที่ไฟฟ้าที่แคมป์ไฟฟ้า ร้อยละ 6.90 และ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ร้อยละ 3.45 เมื่อถามว่า มีความรู้สึกเช่นใดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งที่เคยพูด เคย และ ไม่เคยพูด เคยแต่ทราบว่าเขาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ ข้าราชการ ชาวกะเหรี่ยง ร้อยละ 57.14 ตอบว่า เฉย ๆ ไม่รู้สึกอะไร ร้อยละ 39.97 ตอบว่า ชอบ และ มีเพียงร้อยละ 2.86 ตอบว่า ไม่ชอบ และได้ให้เหตุผลว่า เขาไม่ชอบเจ้าหน้าที่ไฟฟ้าบางคนเพราะชอบมาขออาหาร หรือ ผักที่เขาปลูกไว้อยู่เป็นประจำ

ผู้ศึกษา ต้องการทราบว่า ชาวกะเหรี่ยงมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิด กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง ใดพูด เคย กันอยู่เป็นประจำ จึงได้แบ่งเจ้าหน้าที่ออกเป็น 7 ประเภท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ	รู้จักคุ้นเคย(ร้อยละ)	ไม่รู้จักเลย(ร้อยละ)
ผู้ใหญ่บ้าน	97.14	2.86
ครู ร.ร.บ้านเกริงกะเวีย	94.29	5.71
กำนัน ตำบลชะแล	91.43	8.57
เจ้าหน้าที่อนามัย	71.43	28.57
เกษตรอำเภอ	25.71	74.28
ปลัดอำเภอ	25.71	74.28
พัฒนาการอำเภอ	19.14	82.86

จากคำตอบที่ได้มา ทำให้เราพอจะทราบได้ว่า ชาวกะเหรี่ยงรู้จัก คุ้นเคย กับบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวเขามากกว่าเจ้าหน้าที่จากอำเภอซึ่งอยู่ไกลออกไป และ เพื่อจะทราบว่า ชาวกะเหรี่ยงสนใจสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และมีความรู้รอบตัวเกี่ยวกับการปกครองหรือไม่ ก็ได้

ยกตัวอย่างชื่อบุคคลที่มีอำนาจ หน้าที่การงานสูงขึ้นตามลำดับชั้น และ ตามถึงตำแหน่งของ บุคคลนั้น คำตอบที่ได้รับ คือ ชาวกะเหรี่ยงทั้งหมดรู้จักกำนันตำบลชะแล แต่การรู้จักก็แยก อีกว่า ถ้าถามด้วยชื่อชัชวาลย์ เกรียงแสนภู พวกเขาจะไม่ทราบว่าใคร แต่เมื่อผู้ศึกษา บอกชื่อกะเหรี่ยง (ชองเอ็ง) เขาจะรู้จักและบอกทันทีว่า เป็นกำนัน กล่าวคือ ร้อยละ 65.71 รู้จักแต่ชื่อกะเหรี่ยง และ ร้อยละ 34.29 รู้จักชื่อไทยด้วย

ตารางที่ 10 ความรู้เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ชื่อ	ตำแหน่ง	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)
นายชัชวาลย์ เกรียงแสนภู	กำนันตำบลชะแล	100	-
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	นายกรัฐมนตรี	31.43	68.57
พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก	ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบก	17.14	82.86
นายมนัส เรืองวงศ์	นายอำเภอทองผาภูมิ	11.43	88.57
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	อดีตนายกรัฐมนตรี	11.43	88.57
ม.ล.ภัคศุภ กาภู	ผู้ว่าราชการจังหวัด กาญจนบุรี	8.57	91.43

จะเห็นว่า ชาวกะเหรี่ยงส่วนน้อย ที่พอมีความรู้รอบตัว รู้จักว่าผู้ปกครองบ้าน เมือง ประเทศชาติของตน คือใคร นอกจากกำนันซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ใกล้ชิดกับคนมากที่สุด

จากที่ผู้ศึกษาได้สอบถาม อาจกล่าวได้ว่า ชาวกะเหรี่ยงส่วนน้อยมาก ที่มี ความสัมพันธ์ ใกล้ชิด รู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงทำให้เราเห็นความสัมพันธ์ว่า เป็นการติดต่อแบบทางเดียวได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะถึงแม้ว่า จะมีเจ้าหน้าที่ที่ชาว กะเหรี่ยงพอจะรู้จัก ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในพื้นที่เท่านั้น ไม่ใช่เจ้าหน้าที่

ในหน่วยหรือระดับอื่นที่อยู่นอกหมู่บ้านออกมา หรือ ชาวกะเหรี่ยงบางคนอาจจะมีความรู้รอบตัว เกี่ยวกับการปกครองบ้าง ก็เป็นความรู้ที่จะได้จากการฟังวิทยุ อ่านหนังสือ และการคุยกับผู้รู้ เท่าที่ผู้ศึกษาอยู่ในสนาม ยังไม่พบเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดเข้ามาดูแลทุกข์สุขให้การแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์กับราชการเท่าที่ทราบ นาน ๆ ครั้งจึงจะมีเจ้าหน้าที่เข้ามา เช่น สาธารณสุขอำเภอทองผาภูมิ จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้าน กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะฝ่ายปกครองซึ่งมีหน้าที่โดยตรงค่อนข้างจะห่างเหินมากกับประชาชนในถิ่นห่างไกลความเจริญ เช่นที่หมู่บ้านเกริงกะเวีย

การปกครองตามแบบจารีตประเพณี

ที่มาของอำนาจในการปกครองชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านเกริงกะเวีย นอกจากจะมาจากกฎหมายลักษณะการปกครองท้องถิ่น ที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน มีอำนาจที่จะปกครองลูกบ้านตามกฎหมาย แต่ยังมีอำนาจอีกชนิดหนึ่ง คือ อำนาจในการปกครองส่วนที่มาจากจารีตประเพณี ซึ่งจารีตประเพณีของชาวกะเหรี่ยงเป็นกฎเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของชาวกะเหรี่ยงให้อยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติสุข พฤติกรรมของชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านถูกครอบคลุมด้วยจารีตประเพณีซึ่งถือเป็นบรรทัดฐานทางสังคม หรือ กฎของพฤติกรรมที่ทุกคนถือปฏิบัติ เมื่อมีผู้ทำผิดจารีตประเพณี หรือ จะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความเชื่อและบรรทัดฐานของสังคมถูกละเมิด ผู้ที่ละเมิดก็จะได้รับโทษจากสังคม เช่น การปรับไหม การขับไล่ออกจากสังคม หรือ การถูกฝังลงโทษให้เจ็บป่วย ฯลฯ พฤติกรรมที่ทำผิดจารีตประเพณีบางอย่างจะเป็นการผิดผี บางอย่างก็อาจจะไม่ใช่การผิดผี

ในสมัยก่อน ที่หมู่บ้านเกริงกะเวียยังไม่มี การปกครองตามระเบียบราชการ ชาวกะเหรี่ยงมีผู้นำอยู่หลายคน ซึ่งในปัจจุบันแก่มากรแล้ว และตายไปแล้วก็มี ผู้นำหมู่บ้านจะเป็นผู้มีอาวุโสในหมู่บ้าน รู้อะไรและเข้าใจประเพณีต่าง ๆ ของกะเหรี่ยงเป็นอย่างดี เป็นผู้นำในการทำพิธี ในการตัดสินเรื่องต่าง ๆ สังคมกะเหรี่ยงอยู่กันอย่างสงบเรียบร้อย ไม่มีใครก่อเรื่องวุ่นวาย แต่ถ้ามัวงอแงมีเรื่อง ทวกเขาก็จะช่วยกันตัดสิน เช่น บ้านใครมีคนไปทำความเดือดร้อนให้เจ้าของบ้าน ผู้นำหมู่บ้านก็จะตัดสินให้ ถ้าคนไปก่อเรื่องเป็นฝ่ายผิด ก็จะต้องเสียค่าปรับเป็นเงินให้กับเจ้าของบ้าน แล้วแต่เจ้าของบ้านจะเรียก ซึ่งการที่จะ

ต้องเสียค่าปรับนี้ ชาวกะเหรี่ยงถือเป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ เขาจะยอมเสียค่าปรับโดยดี ไม่มีใครบิตทริ้ว หรือ ถ้าหากหญิงชายประพฤติกผิดในเรื่องชู้สาว ก็จะถูกประนาม และ ถูกเนรเทศออกจากหมู่บ้านทั้งคู่ หรือ ถ้าหากหญิงใจห้องไม่มีพ่อ เขาก็จะถูกเนรเทศไปจากหมู่บ้านเป็นเวลา 3 ปี ถ้าไม่ยอมไปก็ถึงขนาดขบไล่กัน พ่อแม่ถือเป็นเรื่องน่าอับอาย ลูกไม่มีพ่อที่เกิดมาก็จะได้รับการรังเกียจ ถูกถูก คุกแกลนจากคนในสังคม ผู้ที่ถูกเนรเทศนั้นบางคนก็กลับมาอีก บางคนก็ไม่กลับมา แต่เหตุการณ์แบบนี้ก็ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยในสังคมชาวกะเหรี่ยง

ในสมัยที่ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ยังถือผี ครอบครัวที่นับถือผีจะมีความเชื่อและข้อห้ามในเรื่องต่าง ๆ มากมาย ทำให้ชาวกะเหรี่ยงประพฤติกผิดอยู่ในกรอบจารีตประเพณี เช่น สมัยก่อนชาวกะเหรี่ยงแท้ ๆ ทำสุราเดือน หรือ เหล้าขาวไม่เป็น เขาถือว่าผิดผี คือ ผิดผีป่า ถ้าหากจะดื่มสุรา ก็จะต้องให้ผีดื่มก่อน แต่ที่ทำสุราเป็นเพราะในสมัยต่อ ๆ มาได้มีการติดต่อกับคนภายนอก หรือ มีชาวกะเหรี่ยงบางคนได้ภรรยาเป็นคนนอกหมู่บ้านซึ่งทำสุราเป็น ชาวกะเหรี่ยงจึงได้นำมาแพร่กันต่อไป ผู้ศึกษากล่าวว่า ถ้าหากผิดผีไปแล้วจะทำอย่างไร เขาบอกว่า ส่วนมากเขาจะพยายามไม่ให้ผิดผีมากกว่าจะมาแก้ไขในตอนหลัง เพราะเมื่อรู้ว่าการทำอะไรบางอย่างจะเป็นการผิดผี ก็พยายามเลี่ยงเสีย อย่าให้ผิดผี ชาวกะเหรี่ยงจึงเป็นผู้ที่ไม่ชอบมีเรื่อง ไม่ดื่มสุราเพราะกลัวจะมีเรื่องวิวาทกัน ซึ่งการดื่มสุราทำให้มีเรื่องทะเลาะกันมากที่สุด ถ้าหากผิดผี ผีจะลงโทษ คือ การที่คนในครอบครัวอาจจะเจ็บป่วย มีเรื่องเดือดร้อน เขาจะต้องเลี้ยงผี หรือ ที่เรียกว่า กินผี ชาวกะเหรี่ยงที่ถือผีในสมัยก่อนจะกินผีทุกปี แต่ในปัจจุบันนี้เว้นไป บางครั้ง 2 - 3 ปีกินครั้งหนึ่ง

ปัจจุบัน เมื่อชาวกะเหรี่ยงมีการติดต่อกับคนภายนอกมากขึ้น การปกครองหมู่บ้านเป็นไปตามระเบียบราชการ การปกครองตามแบบจารีตประเพณีย่อมจะเปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งผู้นำทางจารีตประเพณี ผู้มีอาวุโส ของชาวกะเหรี่ยงก็แก่ลงมาก บางคนก็ตายจากไป ไม่มีผู้ได้รับช่วงต่อ คนในสังคมกะเหรี่ยงเป็นคนรุ่นใหม่ ๆ แต่อย่างไรก็ดี พื้นฐานทางค่านิยมศีลธรรม ความเคยชินกับการที่ไม่เคยประพฤติกผิดออกนอกกฎเกณฑ์เพราะเกรงว่าจะเป็นการผิดผี การได้รับการอบรมสั่งสอนให้ประพฤติกผิดในสิ่งดีงามตามจารีตประเพณี และความ เป็นญาติพี่น้องยังคงมีอยู่ จึงทำให้สังคมกะเหรี่ยงมีความสงบสุข ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้ง เกิดกรณีพิพาท ประกอบกับการมีขนบธรรมเนียมประเพณีและสิ่งแวดล้อมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

และ การเคารพในอาวุโส ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลทำให้ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้าน
เกริงกะเวียอยู่ร่วมกันมาอย่างสงบสุข

วิเคราะห์และประเมินผลการปรับตัวในด้านการปกครอง

การปกครองในหมู่บ้านเกริงกะเวีย ตามที่ผู้ศึกษาได้กล่าวข้างต้น การเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เราสามารถสังเกตเห็นได้ชัดที่สุด คือ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการปกครองหมู่บ้านตามระเบียบราชการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นจากภายนอก โดยรัฐเป็นผู้กำหนดให้มีขึ้น การเปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นนี้ นอกจากจะเกิดขึ้นจากภายนอกแล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงรูปแบบเท่านั้น

การปกครองภายในสังคมชาวกะเหรี่ยงสมัยก่อน แม้ชาวกะเหรี่ยงจะได้มีการปกครองโดยผู้ใหญ่บ้านแต่เป็นผู้ใหญ่บ้านคลิตี้ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลหมู่บ้านเกริงกะเวียด้วย หมู่บ้านคลิตี้เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงเช่นกันอยู่ไกลจากเกริงกะเวียมาก เส้นทางทุรกันดาร ผู้ใหญ่บ้านแทบจะไม่ได้มาดูแลชาวบ้านที่เกริงกะเวียเลย เว้นเสียแต่เวลาไปทำธุระที่อำเภอเพราะจะต้องผ่านหมู่บ้านเกริงกะเวียก่อน แต่ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านมีการปกครองตนเองโดยยึดผู้มีอาวุโสในหมู่บ้านที่ชาวบ้านให้ความเคารพ นับถือเป็นผู้นำ ช่วยกันปกครองหมู่บ้านของตน โดยอาศัยจารีตประเพณีดั้งเดิม และความเป็นญาติพี่น้องกันเป็นหลักในการปกครองและอยู่ร่วมกัน ซึ่งปรากฏว่าชาวกะเหรี่ยงต่างก็อยู่อย่างสงบสุข ไม่ต้องอาศัยกฎหมายของบ้านเมือง จนกระทั่ง เมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ทางราชการได้แต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นทำการปกครองดูแลหมู่บ้านเกริงกะเวียโดยเฉพาะ และ การปฏิบัติต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 การปกครองโดยอาศัยหลักจารีตประเพณีจึงเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีระเบียบการปกครองแบบใหม่เข้ามาแทนที่ เมื่อโรงเรียนตั้งขึ้นในหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงก็ได้ครูเป็นที่พึ่งในการรับฟังข้อทุกข์ร้อนของคนอีกด้วย ความสำคัญของผู้นำประเพณีก็ลดลง ประกอบกับผู้นำเหล่านั้นแก่ชรา หรือ ตาย ไม่มีผู้ใครรับช่วงกระทำสืบต่อ แต่หลักจารีตประเพณียังคงมีความสำคัญในสังคมกะเหรี่ยง ตามที่ได้รับคำสั่งสมให้ประพฤติกติตามมาเป็นเวลานาน เว้นแต่หลักจารีตประเพณีในส่วนที่เกี่ยวกับการลงโทษเมื่อประพฤติกติหรือกฎของการอยู่ร่วมกัน จะไม่มีความเข้มงวดและลงโทษหนักเช่นเดียวกับหลักกฎหมายในปัจจุบัน

และถึงแม้ว่าสังคมชาวกะเหรี่ยงจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขโดยไม่ต้องอาศัยการปกครองตามระเบียบราชการ แต่เนื่องจากหมู่บ้านเกริงกะเวียเริ่มมีการติดต่อกับคนภายนอกมากขึ้น เมื่อการคมนาคมสะดวก และมีผู้อพยพย้ายถิ่นเพิ่มขึ้น ชาวกะเหรี่ยงจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกับการปกครองตามระเบียบราชการพอสมควรเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับคนทั่วไป และ การปฏิบัติตนเพื่อเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมไทย

การจัดการปกครองตามระเบียบราชการที่รัฐกำหนดให้เพิ่มขึ้นในหมู่บ้านเกริงกะเวีย เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยรัฐเป็นผู้วางแผน โดยกำหนดจุดหมายปลายทางและวิธีที่จะก้าวไปสู่จุดหมายล่วงหน้าเพื่อความเป็นระเบียบของสังคม การเปลี่ยนแปลงจึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่าที่ชาวกะเหรี่ยงจะได้รับ ฉะนั้น การจัดการปกครองที่เพิ่มขึ้นในหมู่บ้านเกริงกะเวียจึงมีผลเพียงเล็กน้อยต่อความสงบเรียบร้อยในสังคมกะเหรี่ยง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย